

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö teemaks oli: „Kodumajapidamises tekkivate jäätmete sortimine ja korraldatud jäätmevedu Järva-Jaani vallas.“ Prügi sortimise alguseks Eestis oli 01.01.2008, kui jäätmeseadusega keelati olmejäätmete sortimata kujul prügilasse ladestamine ning seoses 02.05.2015 jõustunud Keskkonnaministri määrusega nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ on omavalitsustele seatud karmimad tingimused jäätmete liigiti kogumiseks. Antud magistritöö eesmärkideks olid: uurida jäätmete valdkonna hetkeolukorda Järva-Jaani vallas ja teistes Järva maakonna omavalitsusüksustes ning selgitada välja, kuidas on Järva-Jaani valla elanikud ja omavalitsusüksused rahul korraldatud jäätmeveoga. Töö teostamiseks uuriti kirjandust ja koostati kaks küsimustikku: Järva-Jaani valla elanikele (204 vastanut) ja kümnele sama jäätmevedajaga (AS Eesti Keskkonnateenused) Järva maakonna omavalitsusüksuse (Järva-Jaani, Ambla, Kareda, Koeru, Roosna-Alliku, Imavere, Koigi, Paide ja Väätša vallad ning Paide linn) jäätmetega seotud spetsialistile.

Järva-Jaani valla elanike sortimisalased harjumused erinesid jäätmevaldkonniti, kuid rahul saab olla pakendi-, paberi-, patarei-, ohtlike-, elektroonika- ja rehvi jäätmete sortimisharjumustega, sh ainult vanem generatsioon (71-85-aastased) ei teadnud, kuidas vanu rehve käidelda. Järva-Jaani valla elanike teadlikkust tuleb tõsta ravimi-, tekstiili- ja ehitusjäätmete osas, sh naised tõid välja rohkem tekstiilijäätmete käitlemise võimalusi kui mehed. Tekstiili- ja ehitusjäätmete sortimist aitavad suurendada kohapealsed kogumiskohad, mis hetkel puuduvad. Biolagunevate toidujäätmete osas näitab tulevik, kas neid kaasatakse korraldatud jäätmeveosse kortermajade juures. Jätkuvalt tuleb üle vaadata avalike kogumiskohtade piisavus ja elanikud pakkusid välja kolm lisa kogumiskohta segapakendi ja paberijäätmete jaoks: vallamaja juurde, Grossi poe vastu ja Uue/Kalda tn nurgale. Korraldatud jäätmeveo osas on väga rahul elanike küsimustiku vastuste põhjal jäätmeveoteenust osutava AS-ga Eesti Keskkonnateenused 49% vastanutest. Rahulolematuse põhjused olid järgmised: mittepaindlik veograafik, võlglaste liiga kergekäeline inkassofirmale üle andmine, probleemid uute vedajate ja veomasinatega (tühisõidud, konteinerite lõhkumised), ülbe klienditeenindus vedaja poolt. Järva-Jaani valla elanike soovitusel valla jäätmemajanduse valdkonna parandamiseks olid järgmised: suur- ja ehitusjäätmete kogumisringid kord aastas, kevadeti okste vedu, rohkem segaolme väikseid prügikaste (Pikk, Kalda ja Lai tn), keskkonnajaam tihedamalt lahti ja sealsete esemete pildistamine ja reklaamimine, valla lehte jätkuvalt teadlikkust tõstvate artiklite kirjutamine.

Omavalitsusüksuste küsimustiku vastuste analüüsimisel selgusid jäätmevaldkonna hetkeolukorra kohta, et 8/10-st omavalitsusüksusest, sh Järva-Jaani vald biolagunevaid toidujäätmeid ei kogu (ainsana koguvad Paide linn ja Väätsa vald). 7/10-st omavalitsusüksuses, sh Järva-Jaani vallas ehitusjäätmeid kohapeal ei koguta ning ainus käitlemiskoht on Väätsa prügila. Kõigil omavalitsusüksustel on olemas avalikud segapakendi ning paberi- ja papikonteinerid ning Paide linnal on ainsana elanike suure arvu tõttu lisaks erakonteinerid (firmad, korteriühistud). Ainsana on keskkonnajaam avatud vaid kord nädalas Järva-Jaani vallas, kõigil teistel valdadel ning Paide linnal on keskkonna- ja jäätmejaamad avatud tihemini. 2015. aastal ei algatanud ükski uuringus osalenud omavalitsusüksuse spetsialist väärteomenetlust. Enamus vastanuid olid arvamusel, et vajalik on palgata spetsiaalne järelvalveametnik ja kulude kokkuhoiu mõttes jagada teda mitme valla peale. Kõik 10 uuringus osalenud omavalitsusüksust töid välja, et puudub riigipoolne rahaline toetus jäätmemajanduse arendamiseks ning saastetasude summad ei kata keskmiselt 2000 euroseid keskkonna- või jäätmejaama kulusid ja muid jäätmemajanduse (jäätmeveod) kulusid. Omavalitsusüksuste ametnike hulgast on ainsana jäätmevedajaga rahul Kareda vald. Ülejäänud üheksal omavalitsusüksusel, sh Järva-Jaani vallal on rahulolematuse põhjusteks probleemid registripidamisega, konteinerite lõhkumised, ebastandardised olmekonteinerid ja vähene infovahetus vedaja ning jäätmevaldaja vahel.

Uuritava materjali põhjal soovitusel Järva-Jaani Vallavalitsusele: kirjutada jätkuvalt keskkonnateemalisi projekte (koostöös MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskusega), muuta vajadusel jäätmehoolduseeskirja, koguda kohapeal ehitusjäätmeid, teha koostööd teiste omavalitsusüksustega (kogumisringid, väärteomenetleja palkamine), suurendada avalike kogumiskohtade võrgustikku, soetada tänavatele juurde segaolme prügikaste, kirjutada ajalehte jäätmeteemalisi artikleid, avada keskkonnajaam tihedamalt ja pildistada kohapealseid esemeid.

Antud magistritööga saadi teada Järva-Jaani valla ja Järva maakonna jäätmevaldkonna kitsaskohad ning saadi teadlikumaks Järva-Jaani valla elanike jäätmekäitlusharjumuste ja korraldatud jäätmeveoga rahulolu osas. Antud töö tulemustest saab teha järeldusi, kus ja mis valdkonnas kohalike elanike jäätmekäitluse teadlikkust suurendada ja kuidas saavad Järva maakonna omavalitsusüksused parandada jäätmekäitluse teenuseid.